

Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar
Deák Ferenc Doktori Iskola

Doktoranduszok Fóruma

2003. november 6.

A Deák Ferenc Doktori Iskola
– nappali, levelező tagozatos és egyéni képzésben résztvevő –
PhD. hallgatóinak a Tudomány Napján elhangzott előadásai
szerkesztett kötete

Novotni Alapítvány
Miskolc, 2004.

lízingszerződés megkötésénél, a gyártó telephelyén is, szerződéses megállapodás hiányában az átvétel helye a gyártó telephelye.¹²

3.4. Az általános szerződési feltételek

A lízingszerződések rendszerint két részből állnak: általános szerződési feltételekből, illetve egyedi lízingszerződésből. Ezen túlmenően a pénzügyi lízingbe adó társaságoknak kötelező Üzletszabályzat elkészítése és annak kifüggesztése a lízingbe adó üzleti helyiségeiben. Az Üzletszabályzat és az Általános Szerződési Feltételek nem mindig különülnek el, de vannak olyan lízingbe adók, akik külön készítik el a két szabályzatot, és jöllehet sok átfedés van bennük, bizonyos előírások csak az Üzletszabályzatban szerepelnek.

A lízingbe adó által egyoldalúan kidolgozott általános szerződési feltételek rendszerint rendelkeznek arról, hogy elválaszthatatlan részét képezik az egyedi lízingszerződésnek. Rögzítik továbbá, hogy amennyiben az egyedi lízingszerződés valamely rendelkezése az általános szerződési feltételektől eltér, úgy az egyedi lízingszerződés az irányadó.¹³

A Ptk. 205. § (3) bekezdése értelmében az általános szerződési feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje, és ha azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta. A lízingbe adó az egyedi lízingszerződésre vonatkozó ajánlatával egyidejűleg a lízingbe vevő rendelkezésre bocsátja az általános szerződési feltételeket, melyek ezáltal hozzátartoznak az ajánlathoz, az ajánlat elfogadásával pedig a szerződés részét képezik.

5. ÖSSZEGRZÉS

Ha összevetjük a lízingszerződés megkötésének az elméletben és a gyakorlatban kialakult sajátosságait, akkor azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a lízingszerződések tömegét kötő lízingbe adó társaságok a gyakorlatban kialakították azokat a szerződéskötési konstrukciókat, melyek leegyszerűsítik a szerzőkötés folyamatát.

¹² Amennyiben a gyártó és lízingbe adó közötti adásvételi, szállítási, vállalkozási szerződés másként nem rendelkezik a teljesítés helye, és egyben a lízingtárgy átadásának helye, a Ptk. 278. §-a alapján a gyártó székhelye, telephelye.

¹³ Ez megfelel a Ptk. 205. § (6) bekezdés rendelkezésének.

A DUALISTA ÁLLAMPOLGÁRSÁGI JOG LEVÉLTÁRI FORRÁSAI, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ 1879:L. TC. MEGALKOTÁSÁRA

Dr. Varga Norbert

III. évf. nappali tagozatos PhD. hallgató

DE-ÁJK, Jogi történelmi Tanszék

Az állampolgársági jog szabályozástörténetének vizsgálatakor figyelembe kell venni a szekunder irodalmak mellett azokat a primer forrásokat, amelyek részben a parlament, részben a levéltárak – elsősorban a Magyar Országos Levéltár – gyűjteményeiben találhatók meg.

Az országgyűlési tárgyalást megelőzően összeállított tervezetet a belügyminiszter 1879. augusztus 21-én vette át (38607 sz. alatt).[1] Lukács György, miniszteri tanácsos a következőket írta levelében a miniszterelnöknek, amelyben mellékelve elküldte a magyar állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről szóló törvényjavaslatot is, amely az igazságügy-miniszter és a belügyminiszter közötti tárgyalások eredményeként jött létre. A javaslat néhány rendelkezését később módosították, amelynek következtében a minisztérium csatolta azt az átiratot is, amelyben a igazságügy-miniszter további változtatásokat vélt helyesnek.[2]

A miniszter a javaslattal kapcsolatban a következőket kifogásolta levelében. A tervezet 11. és 21. §-ainál létrejött megállapodás miatt a 31. §-hoz a következőket vélte beiktatandónak. A honosítás ügyében kiállított határozatokat az ezekről vezetett nyilvántartás céljából esetről esetre a miniszterelnök tudomására kell hozni. Nem tartotta megfelelőnek a 47. § szövegezését sem, amely szerint „azon egyének, kik az eddigi törvényes gyakorlat szerint hallgatagul bevett állampolgároknak tekintettek, továbbá is azok maradnak, ha a törvény hatálya léptétől számítandó egy év alatt nem igazolják, hogy idegen állampolgárságukat fenntartják.”[3] A miniszter szerint ez a szabály nem kielégítő, mert nem lehet az illető személy akaratára bízni, hogy „magyar állampolgár legyen-e vagy sem, mert [...] ennek az lenne a következtése, hogy az aki katonaköteles vagy ennek a tagja a nélkül, hogy útlevelel vagy más okirattal idegen állampolgársága fenntartását igazolni képes volna, azon egyszerű nyilatkozata által kimenthetné a katonakötelezettség alól magát vagy fiát, hogy előbbi hona irányában az alattvalói viszonyt fenntartani”[4] szerette volna. A miniszter szerint e

toldaléknak nem az volt a célja, hogy a törvénynek visszaható hatálya legyen, hanem hogy az eddig érvényben lévő gyakorlatot pontosítsa és az átmeneti időszakban az illetékes hivatalok munkáját megkönnyítse. Végezetül pedig megszerette volna változtatni az állampolgárság megszerzési feltételeit is.[5]

Az így elkészült tervezetet továbbították a király személye körüli miniszternek Bécsbe, hogy rajta keresztül a király előszentesítés hozzájárulását kérjék ahhoz, hogy a tervezetet az országgyűlés elé lehessen terjeszteni megvitatás céljából, a következő szöveggel: „Ő császári, s apostoli királyi Felséghez a hódolatteljes felterjesztése Tisza Kálmán magyar királyi miniszterelnöknek, amellyel a legfelsőbb engedélyt kéri arra nézve, hogy a magyar állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről szóló törvényjavaslatot alkotmányos tárgyalás végett az országgyűlés elé terjeszthesse.”[6]

A levélben található indokolás tartalmazta, hogy Magyarországon az állampolgárság szabályozása törvényi szinten még nem történt meg, és e hiány pótlására dolgozták ki az igazságügy-miniszterrel egyetértve azt a javaslatot, amelyet a minisztertanács egy már korábban tartott ülésén fogadott el.[7] Bemutatja a tervezet legfontosabb rendelkezéseit is. Az állampolgárságot megszerezni csak négy módon lehetett: leszármazással, törvényesítéssel, házassággal és honosítással. Külön részletezték a legutolsó esetet, amely szerint csak akkor szerezhető meg a magyar állampolgárság, ha az illető személy külföldi volt, vagy ha az illetékes hatóságtól honosítási okiratot szerzett, illetve, ha a királytól honosítási oklevelet kapott és a magyar állampolgársági esküt letette. Kiemeli, hogy a 8. §-ban fel vannak sorolva azok a feltételek, amelyek teljesítése révén lehetett valakit hatósági okirattal honosítani.[8] Ilyen iratot a magyar belügyminiszter, a horvát bán és a határőrvidéki országos közigazgatási hatóság állíthatott ki.[9] A miniszterelnöknek be kellett vezetni a honosítás minden egyes esetét egy külön lajstromba a nyilvántartás pontosságáért. Az így honosított személy az állampolgársági eskü letétele napjától már magyar állampolgárnak számított, mégis a következő megszorításokat vélték szükségesnek bevezetni velük szemben: a törvényhozás tagja azonnal nem lehetett és a honosítás pusztá tényével nemességet sem szerezhettek.

Ismerteti azokat a szakaszokat is, amelyek az állampolgárság elvesztéséről szólnak. A hadkötelezettség alatt álló állampolgárokat csak azon esetben lehetett elbocsátani az állampolgári kötelekből, ha a közös hadügyminisztertől kiköltözési engedélyt nyertek. Kiemelte azt is, hogy azokat a személyeket, akik ilyen kötelezettség alól nem voltak felmentve és katonák sem voltak, csak akkor lehetett elbocsátani, ha a kitelepülés célja nem a sorkatonai kötelezettség alóli mentesülés volt.[10] A háború idején a döntést minden esetben a királynak szerették volna fenntartani. Az

elbocsátásról is nyilvántartást kellett vezetni. Az uralkodó figyelmét felhívta még a 38-45-ig terjedő §-okra is, amelyek az állampolgárság visszanyerését és a visszahonosításra vonatkozó szabályokat tartalmazták.

A záró rendelkezések közül kiemelte, hogy a törvény nem fogja érinteni azoknak a személyeknek az állampolgárságát, akik annak hatálybalépése előtt szereztek honosítási okiratot. Szintén magyar állampolgárok maradnak azok is, akik „a magyar korona országai területén a jelen törvény hatályba lépte napjáig legalább 10 év óta megszakítás nélkül, habár több helyen laktak, s valamely belföldi községben az adózók lajstromába be vannak vezetve, ha csak a jelen törvény hatályba lépte napjától számítandó egy év alatt nem igazolják, hogy idegen állampolgárságukat fenntartották.”[11] Ezen utóbbi határidő felvételét azzal indokolta a miniszter, hogy az a személy aki már régóta a magyar állam területén élt és élvezte a „belföldiek minden jogát”[12] ne kerülhesse el később az állampolgári kötelezettségek teljesítését sem. Természetesen a király engedélyezte a kérést és felhatalmazta a miniszterelnököt, hogy az országgyűlés elé terjeszthesse a javaslatot.[13]

Tisza Kálmán a tervezetet 1879 októberében terjesztette az országgyűlés elé, ahol a honosítási bizottság vette részletes tárgyalás alá. A képviselőházi vitát követően a főrendi ház is elfogadta a javaslatot, némi módosítás beiktatásával.[14]

Az elfogadott tervezet hiteles szövegét törvénycikk alakjában Lukács György küldte meg a miniszterelnöknek.[15] Azt a törvényjavaslatot továbbította, amelyet a honosítási bizottság szövegezett meg. Ebben a javaslatban kézzel vannak bevezetve azok a változtatások, amelyeket a képviselőház és a főrendiház elfogadott.[16]

Ezt követően történt meg a szentesítés és a kihirdetés, mint a törvényhozás utolsó mozzanata.[17]

JEGYZETEK

[1]Országos Levéltár Iratai (továbbiakban: OLI): 1879 - I - B - 89 (1879 - I - B - 2444), 2444. számú irat, tárgyszám: 38607. (1879. augusztus 21.), utóirat. 2485. sz.

[2]Kelt. Budapest, 1879. augusztus 13-án 2319 sz. alatt. OLI.: 1879 - I - B - 89.

[3]OLI.: 1879 - I - B - 89, 2319. sz. irat.

[4]Uo.

[5]A Magyar Királyi Belügyminisztériumba érkezett 1879. augusztus 21-én, 38607 sz. alatt.

[6]OLI.: 1879 - I - B - 89, 2444. sz. ME irat.

[7]OLI.: 1879 - I - B - 89, 38. sz. MT irat. a kivonatban a következőket olvashatjuk. A miniszterelnök bemutatta a magyar állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről szóló törvényjavaslatot, amelyet a tanács jóvá is hagyott és felhatalmazta a miniszterelnököt, hogy a király engedélyével a törvényhozás elé terjeszthesse. Aláírta a minisztertanács jegyzőjének a távollétében az osztálytanácsos.

[8]Kiemeli ezek közül a miniszter, hogy legalább öt évig megszakítás nélkül az országban tartózkodjon és minimum ugyanennyi ideje valamelyik községben az adózók lajstromába fel legyen véve. OLI.: 1879 - I - B - 89, 2485. I. B. 89/2444. sz. irat.

[8]Született egy törvényjavaslat a horvát-szlavón honossági viszony rendezéséről is. Belügyminiszteri Általános Iratok (továbbiakban: Bm. Ált. Iratok) K 150 II. 48295. sz.

[9]ez alól kivételt csak abban az esetben látta a miniszter indokoltnak, ha a cél az ausztriai állampolgárság elnyerése volt. OLI.: 1879 - I - B - 89, 2485. I. B. 89/2444. sz. irat.

[10]Uo.

[11]Uo. A levélhez csatolt mellékletek: a magyar állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről szóló törvényjavaslat tervezete és az indokolás (2 db), a legfelsőbb határozvány tervezete (1 db).

[12]Kelt. Bécs, 1879. augusztus 27. Uo.

[13]Cszimadia Andor: A magyar állampolgársági jog fejlődése. Állam és Közigazgatás. 1969. 1083-1084. p., Kisteleki Károly: Az állampolgárság a dualizmus idején. Állam - és Jogtudomány. 1996-1997. 43-50. p., Besnyő Károly (szerk.): A magyar állampolgárság (Megszerzése és elvesztése a gyakorlatban). Budapest, 1982. 29-31. p., P. Szathmáry Károly (szerk.): Az 1878. évi október 17-ére hirdetett országgyűlés képviselőházának naplója. VII. kötet, Budapest, 1879. 213., 246., 268-286., 290-337., 339-402. p., P. Szathmáry Károly (szerk.): Az 1878. évi október 17-ére hirdetett országgyűlés képviselőházának naplója. VIII. kötet, Budapest, 1879. 111., 248. p., Uo. 1880. IX. kötet, 226. p., További útmutatást ad az állampolgársági törvény tárgyalása tekintetében a képviselőházi jegyzőkönyvek: Az 1878. évi október hó 17-re hirdetett országgyűlés képviselőházának jegyzőkönyve. II. kötet, Budapest, 1879. 17., 21., 24-29., 35., 40-62., 77-78., 93., 101-102., 153. p., Maszák Hugó (szerk.): Az 1879.évi október 17-re hirdetett országgyűlés főrendi házának naplója. I. kötet, Budapest, 1880. 303., 310-312., 317., 370. p.

[14]Erre irányuló felkérését a miniszterelnök 1879. december 6-án kelt, 3392 sz. felhívásában kérvényezte. K 26 - 1879 - II - 3498 (1879 - II - 203)

[15]A teljes szöveg olvasható: K26 - 1879 - II - 3498 (1879 - II - 203).

[16]Az elfogadott törvény szövegét és az indokolását 2387/1879. sz. alatt találhatjuk meg az Országos Levéltárban. K 26 - 1879 - II - 3498 (1879 - II - 203), Csizmadia Andor: i. m. 1084. p., Kisteleki Károly: i. m. 50. p., Besnyő Károly (szerk.): i. m. 31. p.